

Jussi Isosaari:

BRUNO BOXSTRÖMIN KASVATUSAINEIDEN OPETUS SORTAVALAN SEMINAARISSA 1882—1917

1. Johdanto

Olen väitöskirjassani selvittänyt Jyväskylän, Suomen ensimmäisen seminaarin kasvatustieteiden opetusta vuosina 1865—1901. Alussa seurattiin pääasiallisesti sveitsiläisiä lähteitä, ja opetus oli luonteeltaan Pestalozzin, Diesterwegin ja Cygnaeuksen mukaisesti kristillis-liberaalista.

Vuonna 1880 perustetussa Sortavalan seminaarissa opetti kasvatustieteellisiä aineita vuosina 1882—1917 laitoksen ensimmäinen historian ja kasvatustieteen lehtori Bruno Adalbert Boxström. Hänen toimintansa Sortavalan seminaarin opettajana käsittää yhtenäisen ajanjakson. Boxströmin mukana päättyi ensimmäisten opettajien kausi. Sortavalan seminaarin vaikutus karjalaisen väestön suomalaisen kansallistietoisuuden herättäjänä oli näkyvässä. Seminaarien muuttuminen viisivuotiseksi vuonna 1916 ja maamme itsenäistyminen tarjosivat uusia mahdollisuuksia myös kasvatustieteiden opetukselle.

Olisi odottanut, että Boxström opetusta aloittaessaan olisi käyttänyt hyväkseen Jyväskylän seminaarissa saatuja kokemuksia. Näin ei kuitenkaan tapahtunut. Hän arvosteli ankarasti seminaarien kasvatustieteiden opetusta ja Suomen kansakoululaitosta, joita hän ei pitänyt kristillisesti luotettavina. Boxströmkään ei löytänyt kasvatustieteen esikuvaa omasta maastamme, vaan ul-

komaisesta kirjallisuudesta, lähinnä Saksan ja Sveitsin koulu-
maailmasta.

Kuten Saksassa ja Sveitsissä asennoiduttiin myös Suomessa kansakoulun maallistumisen puolesta ja vastaan. Meillä koulu-
toimen johto siirtyi kirkolta valtiolle vuonna 1870. Papiston mu-
kautuminen uuteen asemaan ei tapahtunut kitkattomasti. Kirk-
ko pelkäsi modernien aatevirtausten tuovan turmiollista maallis-
tumista. Taistelua vanhoillisen papiston ja kristillis-liberaalisen
kansakoulun välillä käytiin parhaillaan, kun Boxström aloitti
työnsä Sortavalan seminaarin lehtorina.

Boxström tunsu oman maamme aatteelliset pohjavirtaukset ja
oli selvillä Saksan ja Sveitsin koulumaailman ilmiöistä. Hänen
edustamansa kristillinen kasvatussuunta ei olekaan irrallinen ja
sattumanvarainen. Se kuuluu osana aikakauden kulttuurielämään
ja ansaitsee sen vuoksi tulla lähemmin selvitettyksi.

2. *Sortavalan seminaari työympäristönä*

Jyväskylän seminaarin perustaminen merkitsi suomenkielisen
väestön kansallistunnon herättämistä. Sortavalan seminaarin kan-
sallisena ja isänmaallisena tehtävänä tuli olemaan suomalaisuu-
den säilyttäminen venäläistymisuhan alaisella itäisellä raja-
alueella. Erilaisia mielipiteitä oli vain siitä organisoitiinko tälle
alueelle samanlainen koulu kuin muuallekin Suomeen, vai oli-
siko kansakoulu väestön sivistystaso huomioon ottaen korvatta-
va alemmalla koululla. Monivaiheisen kehitysprosessin tulokse-
na oli, että alueelle syntyi ylempiä ja alempia kouluja, mutta
Sortavalan seminaari valmisti opettajia varsinaisiin kansakou-
luihin aivan samoin kuin Jyväskylän seminaari.

Sortavalan seminaarin perustamisen yhteydessä ilmeni eräitä
tunnusomaisia piirteitä. Seminaari syntyi alueelle, jonka asuk-
kaiden sivistystaso oli alhainen, tavat alkeelliset ja kansallistunne
heikko. Lisäksi uskonto erotti sen muusta Suomesta. Onkin ym-
märrettävää, että kreikkalaiskatolinen väestö joutui kulttuuri-

taistelun kohteeksi. Kun seminaari aloitti toimintansa, nämä erityispiirteet säilyivät ja vaikuttivat seminaarin henkeen sekä opettajien ja oppilaiden työhön ja asenteisiin.

Kreikkalaiskatoliset kirkolliset menot tapahtuivat yleensä väestölle vieraalla kielellä. Myös hengellinen kirjallisuus oli venäjänkielistä. Venäjän kieli oli tarpeen kaupallisessa ja muussa vuoro-vaikutuksessa rajantakaisten naapurien kanssa. Vuodesta 1885 alettiinkin Sortavalan seminaarin miesoppilaille opettaa ruotsin kielen asemesta venäjän kieltä.

Venäläiset olivat alun alkaen selvillä seminaarin syntyminen suomalaiskansallisesta intresseistä. Siksi seminaari joutui heti eräiden venäläisten lehtien hyökkäyksen kohteeksi. Todellinen uhka alkoi vasta sortovuosina vuosisadan alussa. Kun seminaarin hengen muuttaminen osoittautui mahdottomaksi, alettiin suunnitella laitoksen siirtoa ja lakkauttamista. Kaikesta kuitenkin selvitettiin Venäjän vallankumouksen johdosta.

Kristillis-isänmaallinen «Kymölän henki», jonka luomisessa Boxströmillä on ollut huomattava ansio, oli kiihкотonta, suvaitsevaista ja velvollisuudentuntoista uhrautumista Raja-Karjalan valistamisen hyväksi. Tuloksia ei kuitenkaan saatu käden käänteessä. Niinpä venäläistämistoimien alkaessa vuosisadan vaihteessa rajaseudun väestö oli kypsytöntä itsenäiseen ajatteluun. Mutta jo miespolven vaihtuessa ensimmäisen maailmansodan aikana ilmeni suomalaiskansallinen ajattelutapa voimakkaana.

3. *Bruno Boxströmin elämä ja toiminta*

Bruno Boxström syntyi Leppävirralla v. 1855, valmistui filosofian kandidaatiksi 1879, suoritti pääasiallisimman elämäntyönsä Sortavalan seminaarissa ja kuoli 1921.

Boxström teki useita opintomatkoja Euroopan eri maihin. Erityisesti hän perehtyi Englannissa allianssiliikkeeseen sekä Saksassa ja Sveitsissä kristillisen koulun ja kasvatuksen edustajiin. Boxström oli kielitaitoinen, omisti suuren kirjaston ja luki paljon

alansa kirjallisuutta, mikä ilmenee myös hänen suullisessa ja kirjallisessa julistuksessaan. Vuosina 1892—1907 ja 1914—1916 hän toimittamassaan Kasvatusopillisissa Sanomissa antoi opettajille ja vanhemmille ohjeita kristillistä lastenkasvatusta varten.

Boxströmin elämää hallitsi uskonnollisuus ja suomalaisuus. Jo nuoruusvuosina hän oli innokas fennomaani ja uskonnollisen vapaamielisyyden vastustaja. 1880-luvulla hänessä tapahtui uskonnollista syventymistä, mutta kirkollinen asenne säilyi. 1890-luvulla Boxström muuttui uskonnollisesti suvaitsevaisemmaksi ja pyrki muutenkin sovittamaan ristiriitoja. Asenteen muuttumiseen vaikutti hänen tutustumisensa em. englantilaiseen allianssiliiikkeeseen. Vuosisadan vaihteessa Boxström paneutui Kasvatusopillisen sieluopin kirjoittamiseen ja orientoitui psykologiseen ja kasvatus- ja optusopilliseen problematiikkaan. Vuodesta 1905 lähtien Boxström keskittyi entistä enemmän uskonnollisiin kysymyksiin. Vapaa-kirkollisia vaikutteita saaneena hän alkoi kritikoida myös kirkkoa, joka ei hänen mielestään ollut enää alkuperäisen tarkoituksen mukainen uskovaisten yhteys. Vuonna 1907 hän teki Vienaan ja Aunukseen kuukauden kestävän raamatulevitysmatkan pelkästään uskonnollisin vaikuttimin ja kuten selvästi näyttää myös ilman tunnustuksellisia intressejä. Vaikka Boxström loppuaikoina vielä perehtyi reformipedagiseen kirjallisuuteen, selvitteli hän oppitunneillaan pääasiallisesti elämäntutkimuksellisia kysymyksiä. Tämän ajan oppilaat pitivätkin häntä enemmän uskonnollisena herättäjänä kuin kasvatusaineiden opettajana.

4. Kasvatusaineiden oppimäärät ja oppikirjat

Sortavalan seminaarin kasvatusaineiden viikkotuntimäärä lisääntyi vähitellen kuudesta yhdeksään. Tämä ei kuitenkaan tapahtunut vapaaehtoisesti vaan koulutoimen ylihallituksen kehoituksesta. Alussa Boxströmin vastustus oli voimakkaampaa kuin myöhemmin, jolloin oli käytettävissä hänen hyväksymiään oppikirjoja.

Eri seminaarien kasvatusaineiden tuntimääriä verrattaessa huomaa, että 1800-luvun puolella Sortavalan ja Uudenkaarlepyyn seminaareissa ne ovat pienimmät, suurimmat Jyväskylän seminaarissa. Kouluhallituksen toimenpiteiden johdosta päästiin tällä vuosisadalla suurempaan yhtenäisyyteen.

Boxström opetti sieluoppia alussa ruotsalaisten L. C. Anjoun, C. W. ja K. A. Kastmanin toimittaman *Bidrag till pedagogik och metodik för Folkskolelärare* -teoksen mukaan. Lukuvuodesta 1885—86 lähtien hän opetti ns. raamatullista sielunoppia ilman oppikirjaa. Pääasiallisimpana lähteenään Boxström käytti Chr. H. Zellerin teosta *Kurze Seelenlehre*, jonka ensimmäinen painos oli ilmestynyt jo vuonna 1846.

Boxströmin raamatullisen sieluopin opetus on katsottava oppilaiden henkiselle kehitykselle ja käytännön koulutyölle varsin vähämerkityksiseksi. Sieluopin asema ja tehtävä vahvistui, kun hän vuonna 1900 alkoi käyttää omaa oppikirjaansa *Kasvatusopillista sieluoppia*. Se on ensimmäinen suomenkielinen teos, jossa sovelletaan psykologiaa kasvatukseen ja opetukseen. Kirjallisuusluettelo on laajempi kuin yleensä oppikirjojen lähdemateriaali. Se sisältää psykologista ja kasvatopsykologista melkein yksinomaan saksankielistä kirjallisuutta yhteensä 42 teosta, joista 13 on pidettävä raamatullisena.

Kasvatusopillista sieluoppia kirjoittaessaan Boxström ei ole seurannut orjallisesti mitään lähde-teosta. Kuitenkin neljän oppikirjan vaikutus on huomattava. Sveitsiläisen E. Martigin seminaareja varten kirjoittama *Anschauungs-Psychologie mit Anwendung auf die Erziehung* on vaikuttanut oppikirjan rakenteeseen ja osittain sisällykseen. Psykologisten tietojen kasvatukseen ja opetukseen soveltamisen Boxström on suorittanut F. Burckhartin *Psychologische Skizzen zur Einführung in die Psychologie* -teoksen pohjalta. Hyvin moniin kohtiin, varsinkin määritelmiin hän on saanut vaikutteita K. Heilmannin teoksesta *Psychologie mit Anwendung auf Erziehung und Schulpraxis*. Kotimaisesta Th. Reinin sielutieteen oppikirjasta Boxström on käyttänyt suomen-

kielistä psykologian sanastoa. Ns. raamatullinen sielutiede on vaikuttanut hämmästyttävän vähän Kasvatusopillisen sieluopin sisältöön.

Kasvatusopillista sieluoppia käytettiin harvoja poikkeuksia lukuunottamatta maamme suomenkielisten seminaarien oppikirjana aina 1920-luvun alkuun, niinpä sitä tarvittiin kaikkiaan neljä painosta.

Varsinaista kasvatusta- ja opetusoppia Boxström opetti vuosina 1883—1907 luennoiden. Sen jälkeen hän otti käyttöön oppikirjan, ensiksi P. Virkkusen Kasvatusopin luonnoksen, myöhemmin Mikael Soinisen Lyhyen kasvatusta- ja opetusopin.

1880-luvulla syntyneisiin luentoihin on vaikuttanut eniten äsken mainittu Anjoun-Kastmanien oppikirja. Siitä sekä Cleven teoksesta Grunddrag till skolpedagogik Boxström on saanut lähinnä yleisen opetusopin. Työtävät hän on esittänyt O. Wallinin Kansakoulun yleisen kasvatusta- ja opetusopin mukaan. Kristillisen kasvatuksen toimenpiteitä Boxström käsitteli ihailemansa kristillisen kasvattajan Chr. H. Zellerin Lehrbuch der Erfahrung für christliche Land- und Armen-Schullehrer -teoksen mukaan.

Lukuvuonna 1892—93 Boxström muutti opetustaan. Edellisten luentojen runko on säilynyt, Cleven oppikirjan osuus lisääntynyt ja Zellerin vähentynyt.

Boxström opetti varsinaista kasvatustaoppia vuosina 1907—1912. Virkkusen Kasvatusopin luonnoksen mukaan. Oppikirjan sieluopillisen osan päälähteinä on tekijä käyttänyt Boxströmin, Reinin ja Langen teoksia sekä yleisessä kasvatusta- ja opetusopissa Soinisen Yleistä kasvatustaoppia ja Opetusoppi I. Opetusmenetelmäopissa Virkkunen on esitellyt herbartilaisia muodollisia asteita Dörfeldin ja Langen mukaisesti.

Virkkusen oppikirja näyttää miellyttäneen Boxströmiä useistakin eri syistä. Se oli teologin kirjoittama ja päämäärän asettelussa oli keskeisimpänä tavoitteena Boxströmin hyväksymä kristillissiveellinen luonne. Oppikirja on suppea ja muodostaa vain rungon, johon opettaja on voinut luoda haluamansa sisällön.

Boxström piti herbartilaista järjestelmää kovin kaavamaisena

ja oli yleensä oppositioasenteessa herbartilaisia vastaan. Siitä huolimatta hän sovelsi eräitä herbartilaisia periaatteita opetukseensa jo 1890-luvulla. Virkkusen oppikirja oli herbartilainen. Vuonna 1912 Boxström otti käyttöönsä Soinisen edellisenä vuonna ilmestyneen Lyhyen kasvatus- ja opetusopin, jonka tekijä oli tarkoittanut lähinnä ala-asteen opettajien valmistusta varten.

Kasvatuksen historiaa Boxström opetti vuoteen 1893 käsin kirjoitettujen luentojen, sen jälkeen Ottilia Stenbäckin Kasvatusopin historian pääpiirteiden mukaan. Boxström koki uskonnollisen kriisin 1880-luvun puolivälissä. Tämä vaikutti myös kasvatuksen historian opetukseen. Vuodesta 1887 hän on lisännyt kristillisen aineksen osuutta. Myös käsittelytapa on muuttunut. Boxströmin opetus oli alussa deskriptiivistä, mutta myöhemmin hän suhtautui kasvatuksen historian probleemeihin kriittisemmin ja tarkasteli asioita kristillisen vakaumuksensa mukaisesti.

Boxström käytti aikaisempiin ja myöhempisiin luentoihinsa eri lähteitä. Alussa hän opetti K. Schmidtin laajan teoksen pohjalta laadittujen muistiinpanojen mukaan, jotka hän ilmeisesti sai Uudenkaarlepyyn seminaarista, jossa hän toimi lyhyen ajan lehtorina ennen Sortavalaan tuloaan. Myöhemmissä luennoissaan hän on käyttänyt K. Raumerin kasvatuksen historiaa.

Vuosina 1890 ja 1892 ilmestynyt Stenbäckin oppikirja sai osakseen varsin suurta huomiota. Olihan se ensimmäinen suomenkielinen kasvatuksen historia. Se oli huomattavan laaja, 405-sivuinen. Boxström opetti sen sisältämän oppimäärän kokonaan.

Koulunpitoa oli opetettu Jyväskylän seminaarissa varsin perusteellisesti. Boxström ja ruotsinkielisten seminaarien opettajat antoivat koulunpitoa koskevaa ohjausta melko vähän. Vuosisadan alussa tuli maamme seminaarien kasvatustilain opetukseen yksi viikkotunti koulunpitoa, jonka yleensä hoitivat kasvatustilain opettajat yhdessä harjoituskoulun johtajan ja yhdysluokan opettajan kanssa. Kun mainittu opetus viimeisenä, vuonna 1906 tuli Sortavalan seminaariin, ei sen opettamista ottanut hoi-

taakseen kasvatusaineiden opettaja Boxström, vaan seminaarin johtaja.

Yleensä maamme seminaarien kasvatusaineiden opettajat opetivat vastaavana aikana ainettaan monipuolisemmin kuin Boxström, joka oli ennen muuta historian opettaja. Boxströmin kasvatuksen historian oppimäärä oli huomattavasti laajempi kuin muiden osien. Hän sijoitti kasvatuksen historiaan runsaasti pedagogista ja didaktista problematiikkaa, jota toiset opettajat käsitelivät varsinaisen kasvatus- ja opetusopin yhteydessä. Boxströmin varsinainen kasvatus ja opetusoppi oli pääasiallisesti tavoitteiden etsimistä, elämäkatsomuksen muovaamista sekä eräiden opetusopillisten perusasioiden esittelyä. Tärkeysjärjestyksessä toisella sijalla oli sielunopin opetus. Siinä hän pyrki luomaan kasvatuksen ja opetuksen edellytykset ja mahdollisuudet. Aivan merkityksetön oli koulunpidon osuus.

5. *Boxströmin pedagogisen ajattelun pääpiirteet*

Kasvatuksen teoreettista puolta Boxström on käsitellyt aivan sivumennen. Kasvatuksen käsitettäkin hän tarkastelee kristilliseltä kannalta. Hän erottaa kasvatuksessa kaksi puolta: opetuksen ja siveellisen kasvatuksen. Opetus kohdistuu käsityskyvyn kehittämiseen. Kasvatus ahtaassa merkityksessä muovaa lähinnä taitoa kristillis-siveelliseksi luonteeksi, mikä on samaa kuin kristityksi kasvattaminen. Kasvatuksen ja opetuksen käsitteen määrittelyyn ovat vaikuttaneet Anjoun-Kastmanien ja Zellerin oppikirjat. Herbartilaisten oppikirjojen mukaan opettaessaan hän joutui muuttamaan näiden käsitteiden sisältöä. Virkkusen ja Soinisen mukaan kasvatus jakaantui hallintaan, opetukseen ja ohjaukseen.

Ruotsalaisen esikuvaoppikirjan ja Zellerin sielunopin mukaisesti Boxström opetti, että lapsi syntyy maailmaan heikkona ja avut-

tomana, mutta hänessä on kehityskelpoisia kykyjä. Syntiinlankeemuksen vuoksi ihminen on paha hamasta lapsuudesta, hän ei tottele Jumalaa ja vastustaa siveellisen maailmanjärjestyksen toteutumista. Boxström luottaa kuitenkin kasvatuksen mahdollisuuksiin ja pitää varhaista lapsuutta kasvatukselle erityisen otollisena. Vaikka Boxström myöhemmin perehtyi uudenaikaiseen psykologiseen kirjallisuuteen, pysyi hänen raamatullinen käsityksensä ihmisen olemuksesta kaiken aikaa samanlaisena. Raamatun lisäksi Boxströmin perusnäkemykseen ovat vaikuttaneet eniten ja voimakkaimmin raamatullisen suunnan huomattavimman edustajan J. T. Beckin, piispa G. Johanssonin ja Zellerin käsitykset. Suomalaisessa puhtaasti kasvatustieteellisessä kirjallisuudessa tähdennettiin kyllä ihmisen jumalayhteyttä, mutta vältettiin puhumasta perisyntin vaikutuksesta. Boxström on käsittänyt asian samalla tavalla kuin U. Cygnaeus, Suomen kansakoulun isä.

Boxströmin opetustoimintaa hallitsi kristillinen elämän arvo, mikä näkyy erityisesti hänen päämäärän asettelussaan. Vuosisadan vaihteessa hän alkoi puhua Soinisen vaikutuksesta kristillissiveellisen luonteen kasvatuksesta, mutta hän tähdentää uskonnollista puolta enemmän kuin Soininen ja yleensä herbartilaiset. Hän asetti kristitylle runsaasti siveellisiä velvollisuuksia itseään, lähimmäisiään ja koko luomakuntaa kohtaan. Hän vaati omien itsekäiden halujen kärsivällistä kieltämistä, kohtuullista elämäntapaa sekä rakastavaa ja myönteistä suhtautumista muita ihmisiä kohtaan.

1900-luvun alun uuden koulun pyrkimyksille oli yhteistä taistelu herbartilaista tietokoulua vastaan. Boxström sai uusia vaikutteita ulkomaisista lähteistä jo aikaisemmin kuin niitä tunnettiin Suomessa yleisesti. Vuodesta 1905 hän alkoi pragmatismien mukaisesti vaatia tietokoulun sijaan elämää palvelevaa koulua. Muutenkin Boxström näyttää väheksyneen koulutietojen merkitystä ja tulee samalla tähdentäneeksi formaalista kasvatusta ennen materiaalista.

Boxström oli konservatiivi. Liberaalit aatteet, varsinkin sosia-

listiset opit, saivat hänestä kiivaan vastustajan. Hän ei voinut käsittää, että koululla voisi olla sosiaalireformatorinen tehtävä. Eri yhteiskuntaluokkien välisiä eroja hän piti luonnollisina ja pysyvinä. Reformipedagogisen kirjallisuuden vaikutuksesta Boxström puhui yksilön ja yhteisön kasvatuksesta sekä erityisesti sortovuosien herättämänä kansallisesta ja isänmaallisesta kasvatuksesta. Hän hyväksyi Soinisen kotiseutuperiaatteen ja piti kotiseudun luonnon ja historian tuntemista isänmaanrakkauden pohjana. Boxström arvosti myös fyysistä kasvatusta ja tarkasteli sitäkin uskonnollis-siveelliseltä kannalta.

Boxström on käsitellyt kasvatuksen ja opetuksen tavoitteita samaan tapaan kuin vastaava kasvatusopillinen kirjallisuus Suomessa yleensä. Kuitenkin hän on tarkastellut kysymyksiä uskontokeskeisemmin kuin muut alan ammattihenkilöt. Tässä suhteessa hänen opetuksensa muistuttaa Cygnaeuksen kasvatus- ja opetusopin opetusta.

Opetussuunnitelmaa koskevia seikkoja Boxström tarkasteli alkuaikoina melko vähän, mutta osallistui myöhemmin asiasta käytyyn keskusteluun. Hän hyväksyi kansakouluasetuksen mukaiset oppiaineet, mutta uskonnon tuli hallita opetussuunnitelmaa ja työjärjestystä. Herbartilaisen opetuksen keskityksen hän hyväksyi, kunhan asiat keskitettiin kristillisen näkemyksen mukaisesti. Luontoa tuli opiskella kokonaisuutena lasten omassa ympäristössä. Samaa periaatetta hän sovelsi myös historian opetukseen. Hän ei hyväksynyt eri oppiaineiden rinnastamista, mutta piti lukukirjaa oppikirjaa parempana.

Boxström antoi ohjeita myös yhdysluokan opetusta varten. Varsinkin hiljaisia harjoituksia koskevat ohjeet olivat käyttökelpoisia. Kuitenkaan hän ei voinut sanoa, kumpi on tarkoituksenmukaisempi, rinnakkais- vai vuorokursiperiaate.

Boxström ei täysin hallinnut opetussuunnitelmaa koskevia seikkoja, mutta metodisiin kysymyksiin hän oli hyvin perehtynyt.

Vaikka Boxströmin pedagogiset mielipiteet vaikuttavat yleensä

vanhoillisilta, ovat hänen kasvatusta ja opetusmenetelmänsä uudenaikaisia. Eräissä kysymyksissä hän on suorastaan aikaansa edellä. Tämä johtuu siitä, että hänen Kasvatusopillisia Sanomia toimittaessaan ja Kasvatusopillista sieluoppia kirjoittaessaan täytyi seurata aikaansa ja alansa kirjallisuutta. Tietenkin myös hänen kristillinen elämänsänsä kaavoitti vähimmin menetelmiä.

Boxström hyväksyi apperseptiolait ja opetuksen herbartilaiset muodolliset asteet n. 10 vuotta aikaisemmin kuin Soinisen opetusmenetelmäoppi vuonna 1906 ilmestyi. Vasta seuraavalla vuosikymmenellä niitä alettiin koulutoimen ylihallituksen toivomuksesta entistä yleisemmin soveltaa seminaarien ja niiden kansakoulujen opetukseen. Välittömästi kokemuksiin perustuvasta opetuksen havainnollisuudesta ja elämänläheisyydestä sekä oppilaiden toiminnallisuudesta Boxström puhui aivan ensimmäisten joukossa jo ennen kuin uuden koulun virtauksia meillä yleisesti tunnettiin.

Koulun kasvatuksen ja opetuksen onnistuminen riippui Boxströmin mielestä ratkaisevasti opettajasta. Vuonna 1904 hän kirjoitti herbartilaisia vastaan, että liiaksi arvostetaan ulkoista kelpoisuutta mutta liian vähän luonteen ja mielialan soveltuvuutta. Hän piti tärkeinä hyvää fyysistä ja psyykkistä terveyttä, riittävää käsityskykyä, taipuisaa ja elävää puhetta sekä lämmintä sydäntä ja lujaa tahtoa. Opettajalta vaaditaan myös nöyryyttä, hyväntahtoisuutta, maltillisuutta, kärsivällisyyttä, ystävällisyyttä, myönteistä mielialaa sekä raitista ja esikuvaksi kelpaavaa elintapaa. Boxström näki opettajan ammatin kutsumustehtävänä. Se edellytti oman edun ja epäedullisten ulkoisten seikkojen unohtamista sekä uhrautumista ja antautumista kokonaan viran hoitamiseen. Sopivina virkistystilaisuuksina olivat kristittyjen opettajien yhteiset kokoukset.

Boxströmin historiaan orientoituminen vaikutti, että kehityskulun ymmärtäminen oli hänen vahva puolensa. Hänen mielestään kasvatusta ja opetusprosessi kokonaisuudessaan riippuu

lapsen eri kehitysvaiheista ja sekä historiallisista että luonnon olosuhteista. Niiden mukaan hän pyrki soveltamaan omaa persoonallista kristillistä näkemystään.

1880-luvulla Boxströmin asennoituminen ja kannanotot olivat varsin ahdasmielisiä. 1890-luvulla hän muuttui huomattavasti suvaitsevammaksi. Kasvatustieteellistä sieluoppia kirjoittaessaan hän tutustui uusimpaan psykologiseen kirjallisuuteen. Kasvatusta ja opetuksen ongelmia hän alkoi tarkastella Cleven koulupedagogiikan ja herbartilaisten lähteiden mukaisesti. 1900-luvun alussa Boxström omaksui myös uuden koulun vaikutteita, mutta vuoden 1907 paikkeilla hän iän lisääntyessä suuntautui yhä enemmän uskonnollisiin kysymyksiin samalla kun hänen alttutensa uusille vaikutteille väheni.

6. *Boxströmin suhtautuminen eräisiin kulttuuri-ilmiöihin*

Herkästi innostuva Boxström käsitteli lehdessään ja oppitunneillaan kasvatustieteellisiä virtauksia, ajan koulupoliittisia kysymyksiä ja eräitä ajankohtaisia kulttuuri-ilmiöitä. Johtavia kasvatustieteellisiä virtauksia hän tarkasteli tietenkin siten, että kristillisen kasvatuksen edustajat saivat varsin paljon huomiota.

Rousseuta Boxström moitti siitä, että hän ei tuntenut kaikkia lapsen taipumuksia, hyväksyi hyödyn vuoksi tekemisen ja uskoi voivan keksiä kaiken itse. Filantrooppeja Boxström ei hyväksynyt, koska heiltä puuttui kansallinen kasvatusta ja he suosittelivat kirkon opinkappaleista riippumatonta uskonnonopetusta.

Comeniusta ja Pestalozzia Boxström käsitteli hyvin myönteisesti, vaikka hän piti vain Comeniusta kristillisenä kasvattajana. Hän tunnusti Diesterwegin ansiot, mutta moitti häntä ankarasti, että hän antoi Saksan yleiselle opettajien yhdistykselle epä kristillisen suunnan. Kun Boxströmin käsityksen mukaan Cygnaeuksen luoman Suomen kansakoulun ihanteina olivat Pestalozzin ja Diesterwegin aatteet, hän sijoitti myös Cygnaeuksen liberaalien joukkoon ja antoi oppilailleen hänestä kielteisen kuvan.

Varsinkin 1890-luvulla hän arvosteli herbartilaisia, vaikka hyväksyikin eräitä heidän periaatteitaan ja menetelmiään. Uutta koulua etsiessään hän taisteli reformipedagogien kanssa samaan suuntaan herbartilaista tietokoulua vastaan. Uutta koulua hän moitti siitä, että se hylkäsi auktoriteetin ja luotti liiaksi menetelmiin. Opettajan persoonallisuus ja koulun kristillinen henki olivat tärkeimpiä. Ellei uudistus perustunut kristinuskoon, oli kysymyksessä reformipetos.

Ajan koulupoliittisia kysymyksiä Boxström kosketteli vain niukasti. 1880-luvulla hän suhtautui kansakouluun hyvin kielteisesti. Hänen mielestään se oli epäkristillinen, kallis ja liian korkeatasoinen meidän kansallemme. Sijalle hän ehdotti kirkollisia kiertokouluja. Hän ajatteli samalla tavalla kuin maan vanhoillinen papisto. Kun vuoden 1891 valtiopäivillä selvisi, että kansanopetuksen palautuminen kirkon haltuun ei ollut mahdollista, esiintyi Boxström kansakoulua kohtaan suopeammin. Hän hyväksyi, että kansanopetusta suorittivat sekä kirkko että valtio. Alussa hän ajatteli, että osa lapsista kävisi kirkollista kiertokoulua osa kansakoulua. Vuodesta 1895 hän hyväksyi kiertokoulun kansakoulun pohjaksi. Kun 1900-luvun alussa nostettiin kysymys alkeisopetuksen valtiollistamisesta, hän linnoittautui puoltamaan kirkollista alkeisopetusta, mutta joutui myöhemmin tästäkin ajatuksesta luopumaan.

Kun pohjakoulukysymys tuli 1890-luvulla monipuolisen keskustelun kohteeksi, kirjoitti Boxström pohjakoulusuunnitelmia vastaan. Hänen mielestään oppikoulu menettäisi tieteellisyytensä ja kansakoulu oman erityistehtävänsä ja joutuisi oppikoulun «palkkapiiksi».

Boxström seurasi aikansa tapahtumia ja otti osaa eräisiin ajan kulttuuri-ilmioitä koskeviin keskusteluihin pääasiallisesti Kasvatustopillisissa Sanomissaan. Hän taisteli ala-arvoista kirjallisuutta vastaan perustamalla Karjalan kirjakaupan ja kustannusliikkeen vuonna 1899. Boxström vastusti darvinismia ja sosialismia. Rait-

tius oli hänen mielestään kristitylle ihmiselle itsestään selvä asia. Hän ei hyväksynyt raittiuslupauksia eikä -juhlia, koska vain Jumalan sana oli apu syntiä vastaan. Myös nuorisoseuraliikkeeseen hän suhtautui varauksin, koska sen mukana on lisääntynyt huvituksen, nautinnon ja koreilun halu.

7. *Loppukatsaus*

Taistellessaan kristillisen kasvatusopin puolesta ja koulun alalla ilmenevää vapaamielisyyttä vastaan Boxström halusi saattaa kansanopetuksen uudelleen kirkon haltuun. Hän jäi seminaarin ja kansakoulun opettajien keskuudessa yksinäiseksi ja kannatusta vaille, koska hänen kritiikkinsä kohdistui viralliseen kansakoulupolitiikkaan ja arvostetun Cygnaeuksen elämäntyöhön. Hänen kristillistä julistustaan kyllä seurattiin, mutta yleensä kansakoulun henkeä vastaan ei ollut muistuttamista. Kun kansakoulua ei enää voitu saada takaisin kirkon haltuun, keskitti hän kaikki voimansa kristillisten kansakoulunopettajien kasvattamiseen. Tässä työssä hänen ei tarvinnut jäädä yksin.

Boxströmin monipuolinen toiminta ei jäänyt merkitystä vaille. 1880-luvulla hän osallistui maailmankatsomukselliseen rajankäyntiin hyvinkin aktiivisesti. Kasvatusopillisella sieluopilla on ollut huomattava osuus maamme seminaarien kasvatusaineiden opetuksessa. Hyvin merkittävä vaikutus hänellä on ollut Kasvatusopillisten Sanomien toimittajana ja kristillisten kasvattajien yhteydenpitäjänä. Ainakin osalle oppilaita hän onkin ollut enemmän elämäntutkimuksen muovaaja kuin kasvatusaineiden opettaja.

Jussi Isosaari: *The Instruction of Bruno Boxström in Educational Subjects at Sortavala Teacher Seminary in 1882—1917.*

This article is part of a larger study. The writer's doctoral dissertation (1961) describes the instruction in educational subjects at Jyväskylä, the first teacher seminary in Finland, in 1865—1901, and another book by

the writer in 1964 called «Bruno Boxström ja Sortavalan seminaarin kasvatusaineiden opetus 1882—1917» deals with the same questions in connection with the teacher seminary of Sortavala. There is a German summary at the end of both books.

The material and spiritual levels were lower and also people's needs smaller in the boarderline Carelia than in other parts of Finland. Boxström adapted himself well to the environment of Sortavala. He co-operated equally well with Renqvistians and Greek Orthodox believers. As a lecturer in educational subjects and history he also took part in the kind of cultural activities belonging to the church and its ministers. Fighting for Christian education and against the liberal spirit which was entering the school world, he originally wanted to return the primary school to the church. When this could not be done, Boxström concentrated all his effort to the education of Christian-minded primary school teachers.

Boxström did not find the ideals for his educational theory from Finland, but he found them in foreign literature and mostly in the Christian circles of German and Swiss schools. He was also influenced by Free Church and British Alliance movements. In his instruction of educational subjects Boxström used a considerably wide variety of reference literature. His favourites were the works of so-called Christian educators, although their share finally is small compared with scientific works and appreciable textbooks of the field.

The teachers of educational subjects in our other teacher seminaries at that time were more versatile in their instruction than Boxström who first and foremost was a teacher of history. He would place a lot of discussions of pedagogic and didactic problems in the history of education. His instruction of pedagogy and didactics itself was mainly defining goals, forming views of life, and introducing a few central concepts of didactics. In his instruction of psychology he tried to produce the opportunities for education and instruction. Boxström regarded the Herbartian system very formalistic and generally opposed Herbartians. In spite of this, he adapted some of their principles in his instruction as early as in the 1890's.

Boxström went through many inner changes of personality. In the 1880's his attitudes and opinions were rather narrow-minded. He was much more tolerant during the next decade. When he was writing textbook on educational psychology (1900) he acquainted himself with the most recent publications in the field of psychology. In the beginning of the century Boxström also accepted a number of the opinions of the «new school», and around 1907 he, getting older, directed himself more towards religious questions while he grew less receptive to new ideas.

The many activities of Boxström did not remain without results. He participated actively in the current discussions concerning views of life in the 1880's. His textbook of educational psychology which is the first book of its kind published in Finnish in our country has been of great importance in the instruction of educational subjects in our teacher seminaries. His significance as the editor of «Kasvatusopilliset Sanomat» (Educational Quarterly) and as contact person between Christian-minded educators is also very great.